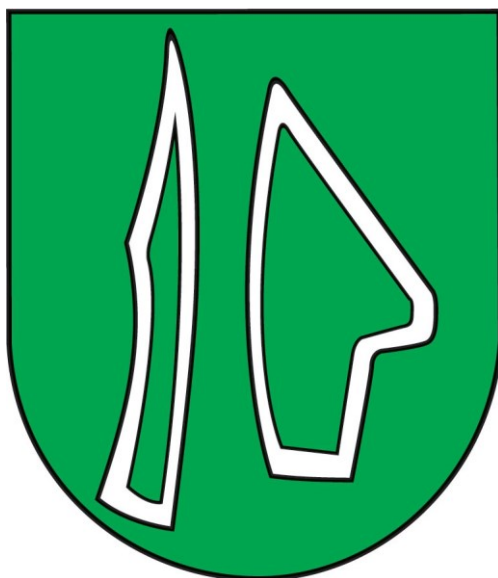

**KOMUNITNÝ PLÁN
SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE CHOTČA
2023 - 2030**

Príhovor starostu obce Chotča

Úvod

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb
 - 1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
 - 1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov
 - 1.2.1 Komunita a komunitný rozvoj
 - 1.2.2 Účastníci komunitného plánu sociálnych služieb
 - 1.2.3 Sociálne bývanie
 - 1.2.4 Núdzna
 - 1.2.5 Sociálne dávky
2. Analýza demografických údajov a sociálnej situácie
 - 2.1. Obyvateľstvo
 - 2.2. Školstvo
 - 2.3. Služby
 - 2.4. Ekonomická aktivita, nezamestnanosť
3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb
 - 3.1. Sociálne znevýhodnené skupiny
 - Seniori
 - Nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním
 - Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
 - Zdravotne postihnutí
 - Občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.
4. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb
 - 4.1. SWOT analýza v sociálnej oblasti
5. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb obce
 - 5.1. Priority rozvoja sociálnych služieb obce
6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb
 - 6.1. Finančné podmienky
7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb
8. Podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie KPSS
9. Súlad poskytovania sociálnych služieb

Záver

Použitá literatúra

Vážení občania,

prihováram sa k Vám aj touto cestou a to predstavením Komunitného plánu sociálnych služieb obce Chotča, ktorý bol spracovaný v tomto roku v zmysle Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v z.n.p., ďalších zákonov v oblasti sociálnych vecí a odporúčanej metodiky. Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité.

Dokument je spracovaný v súlade s novým Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chotča na roky 2023-2030 a Programom Slovensko, ktorý bol prijatý po spolupráci s orgánmi Európskej únie .

Prajem si plnenie spoločne plánovaných sociálnych zámerov v obci aj v týchto ekonomicky zložitých časoch.

**Vladimír Čač
starosta obce**

Úvod

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Pomocou komunitného plánovania sociálnych služieb je možné na úrovni obcí, mikroregiónov alebo krajov plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym potrebám a špecifikám.

Cieľom komunitného plánovania je:

- napĺňať potreby občanov pomocou dostupných a kvalitných foriem sociálnej pomoci;
- zabezpečovať zdroje na jednotlivé druhy sociálnych služieb; hľadať optimálne riešenia vo vybavenosti a efektívnosti sociálnych služieb, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí.

Vypracovanie komunitného plánu sociálnych služieb je obligatórnou povinnosťou obce, vychádza z Národných priorít, ktoré tvoria záväzné východisko k jeho vypracovaniu. Komunitný plán sociálnych služieb (ďalej „KPSS“) obsahuje najmä:

- analýzu poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov a foriem
- analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v obci
- analýzu demografických údajov a sociálnej situácie v obci
- určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb
- časový plán realizácie komunitného plánu
- určenie kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb a ich dostupnosti pre obyvateľov obce
- určenie finančných, personálnych, prevádzkových a organizačných podmienok
- určenie subjektov zapojených do tvorby a realizácie KPSS

Komunitný plán je záväzným dokumentom a má byť v plnom rozsahu integrovaný do rozpočtu obce.

Štatistické údaje o veku obyvateľstva na Slovensku napovedajú, že dĺžka života ľudí sa predlžuje. Starnutie obyvateľov spôsobí, že výdavky na dlhodobú starostlivosť budú rásť a je potrebné prepracovať systém starostlivosti o seniorov.

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami obci, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

Informácie k vypracovaniu komunitného plánu obce neboli zisťované z dotazníkov, ale z osobných stretnutí s obyvateľmi obce pri rôznych príležitostiach.

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladzovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, centrum pre deti a rodinu),
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).

Sociálna oblasť súvisí s dokumentmi vyššej úrovne a to:

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja na r. 2023-2030

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020

Národná stratégia na ochranu detí pre násilím Národná stratégia zamestnanosti do roku 2020

Stratégia PSK pre mládež na roky 2023-2028 s výhľadom do r. 2033

Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb POSK

Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov

Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov

Zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020, ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Miestna legislatíva

- všeobecné záväzné nariadenia obce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky
- zásady poskytovania finančnej pomoci

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona 448/2008 Z.z. pôsobnosť obce je nasledovná:

- a, vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode
- b, utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja
- c, je správnym orgánom v konaniach o
 - 1. odkázanosti na sociálnu službu
 - v zariadení pre seniorov
 - v zariadení opatrovateľskej služby
 - v dennom stacionári
 - v odkázanosti na opatrovateľskú službu
 - 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
 - 3. odkázanosti na sociálnu službu v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti
 - 4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,
- e) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie
 - 1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - 2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 - 3. opatrovateľskej služby,
 - 4. prepravnej služby,
 - 5. odľahčovacej služby,
 - 6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
 - 7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,

h) uzatvára zmluvu

1. o poskytovaní sociálnej služby,

2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,

j) môže zriaďovať, zakladáť a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,

k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,

l) poskytuje podľa § 75 ods. 1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,

p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,

q) vedie evidenciu

1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,

2. rozhodnutí podľa písmena c),

3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,

r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,

s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,

t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,

u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d),

v) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

- Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu na účel predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych

problémov.

- Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
- Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti.

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

- (1) Obec vypracúva komunitný plán sociálnych služieb v spolupráci
 - a) s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode,
 - b) s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode.
- (2) Obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb v územnom obvode.

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb obsahujú najmä:

- a) analýzu poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce,
- b) analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce,
- c) analýzu demografických údajov a sociálnej situácie v územnom obvode obce,
- d) určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce,
- e) časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity tak, aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce a vyššieho územného celku, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára obec a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb,

- f) spôsob každoročného vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb,
- g) podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a. posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce
- b. predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji

Obec schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb a do 15 dní od jeho schválenia ho predkladá vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode sa nachádza.

1.2.1 Komunita a komunitný rozvoj

Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou v obci alebo v časti a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, hlavne rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov – rodina, mesto, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, poskytovatelia služieb zamestnanosti a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti.

Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

1.2.2 Účastníci komunitného plánu sociálnych služieb.

Na trhu sociálnych služieb sa podieľajú traja aktéri – užívateľ, poskytovateľ a objednávateľ. Tieto tri skupiny sa sústavne a priebežne schádzajú a rokujú spolu o dohode, ako čo najlepšie naplniť predstavy a požiadavky každého z nich.

Prijímateľ sociálnej služby – je fyzická osoba, ktorá využíva sociálne služby, nakoľko sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii.

Poskytovateľ sociálnej služby – je subjekt poskytujúci sociálne služby za podmienok stanovených zákonom alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na tento účel:

- a. verejný poskytovateľ – obec, vyšší územný celok
- b. neverejný poskytovateľ – neziskové organizácie, občianske združenia,...

Objednávateľ sociálnej služby

Osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb

Obec a vyšší územný celok - subjekt v kompetencií ktorého je sociálna služba

Sociálna služba je súbor odbornej, obslužnej alebo ďalšej činnosti, zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a podpora jej začlenenia do spoločnosti
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie
- prevenciu sociálneho vylúčenia

Obec Chotča nie je do toho času verejným poskytovateľom sociálnych služieb z technických a ekonomických dôvodov. V obci nepôsobí ani žiadny neverejný poskytovateľ sociálnych služieb. Subjekty poskytujúce sociálne služby sa však nachádzajú v blízkom okresnom meste Stropkov (5 km) a aj ďalších okresných mestách Svidník (13 km) a Medzilaborce (26 km). Obec pre obyvateľov žiadajúcich o takéto formy pobytu vystavuje po vyjadrení lekára posudky o odkázanosti na sociálnu službu.

Stropkov :

Domov sociálnych služieb – verejný poskytovateľ, zriaďovateľom je PSK, adresa: Hlavná 80/50, Stropkov, kapacita 75 osôb, umiestnení sú poberatelia starobného a invalidného dôchodku, ktorí pre svoj nepriaznivý zdravotný stav vyžadujú sústavnú starostlivosť inej osoby a rodina im to nemôže zabezpečiť.

Špecializované centrum sociálnych služieb Stropkov, n.o. – neverejný poskytovateľ, nachádza sa na ul. Jilemnického, stavba je spojená s Nemocnicou s poliklinikou. Forma je celoročná pobytová. Cieľovou skupinou sú osoby so zdravotným postihnutím, Alzheimerova a Parkinsonova choroba, demencia rôzneho typu. Obyvatelia z obce Chotča boli resp. sú umiestnení v tomto zariadení.

Nový Domov Stropkov – súkromné zariadenie pre seniorov odkázaných na pomoc fyzických osôb s vyšším štandardom sociálnych služieb, kde taktiež boli umiestnení obyvatelia Chotče. Nachádza sa v extraviláne Stropkova s v smere na mestskú časť Bokša, kapacita 60 miest.

Zariadenie pre seniorov Seniorsity Stropkov – Sitník – jediné zariadenie slúžiace pre ambulantnú formu pobytu. Klientom ponúka pohybové cvičenia, sociálnu interakciu, záujmovú činnosť.

Svidník

Verejné zariadenia:

Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb
Senior dom Svida
Domov sociálnych služieb v Gíraltovciach
Centrum pre deti a rodiny Svidník

Átrium Svidník – neverejné zariadenie

Medzilaborce

Verejné zariadenia :

Centrum sociálnych služieb Dúhový sen

Zariadenie sociálnych služieb Dotyk

Centrum pre deti a rodiny Medzilaborce

Detský domov sv. Nikolaja, Reedukačné centrum sv. Nikolaja pre maloleté matky s deťmi

Neverejné zariadenia:

Domov sociálnych služieb Medzilaborce n. o.

Kamjana Medzilaborce

Vitalis Medzilaborce

Eurotrend Medzilaborce

Špecializované zariadenie Habura

1.2.3 Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať legislatívne a ekonomické podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by mu umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora.

Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať hlavne obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:

1. občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, napr.:
 - občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez práce,
 - ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím,
 - mládež po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy,
 - starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohodedné rodiny,
 - občania marginalizovanej rómskej komunity.
2. marginalizované skupiny obyvateľstva, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením napríklad v dôsledku straty bydliska,

dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva treba vytvárať podmienky najmä v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu, alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.

Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov určených ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov,
- byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napríklad byty pre občanov v sociálnej núdzi, s ťažkým zdravotným postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohohdetné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochrannej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia,
- byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva
- byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov.

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť detské domovy, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, útulky atď.

Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia na zabezpečovanie bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

V zmysle vyššie uvedených skutočností a snahe zabezpečiť **bývanie** mladým ľuďom, ale aj seniorom, ktorí to potrebujú poslanci odsúhlasili výstavbu obecných nájomných bytov na pozemkoch vo svojom vlastníctve. Obec využila možnosť spolufinancovania zo Štátneho fondu rozvoja bývania a Ministerstva dopravy SR. V r. 2012 bolo odovzdaných do užívania 14 bytov (2 bytové jednotky x 7 bytov), v roku 2014 12 bytov (2x6 b.j.) a koncom roka 2022 obec podpísala nájomné zmluvy s 18 užívateľmi (2x9 b.j.).

1.2.4 Núdza

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan spolu s fyzickými osobami, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, stratu zamestnania.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Osobitný príjemca je obec, alebo ak je to odôvodnené, iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatom dávky a príspevkov nedosiahol účel. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie. Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takýto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú. ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

Inštitút osobitného príjemcu je využívaný aj v obci Chotča pre jednu problémovú rodinu.

Od 1.1.2023 platia zmeny v postihovaní záškoláctva. Nad 15 vymeškaných neospravedlnených hodín sú obce povinné ukladať pokuty. Ak sa situácia nezlepší na rad prichádza sociálno-právna ochrana detí a sociálna kuratela. Zatiaľ obec nemala dôvod na udeľovanie takýchto pokút.

V súvislosti s potravinovou núdzou má časť obyvateľov obce na „nižšej“ Chotči nepriaznivú situáciu v tom, že od začiatku roku 2023 tu ukončila z ekonomických dôvodov prevádzku predajňa potravín a zmiešaného tovaru. Obec zabezpečila v spolupráci s pekárňou Šandal 3 x týždenne dovoz pečiva. Majiteľ objektu sa snaží o prenájom pre iného predajcu potravín. Prevádzka potravín na „vyššej“ Chotči je funkčná, avšak vzdialená cca 1 km pre obyvateľov zo začiatku obce.

1.2.5 Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu.

Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov.

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoc v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 125/2016 Z. z. účinnosťou od 1. 7. 2016.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré s ním spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie
- základné vybavenie domácnosti
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa
- na mimoriadne liečebné náklady

túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva.

Poberatelia dávok v hmotnej núdzi sú evidovaní aj v obci Chotča, nejedná sa o veľký počet, podľa zisťovania na UPSVaR Stropkov je to k 31.3.2023 päť rodín. Deti z týchto rodín majú nárok na dotácie na stravu v základnej škole a poslednom ročníku materskej školy. 4 občania v hmotnej núdzi chodia vykonávať aktivačné práce pre obec, najčastejšie sa jedná o kosenie, starostlivosť o zeleň (kvety, kríky), či iné potrebné práce. Počet nezamestnaných k mesiacu december 2022 bol 30, k 31.3.2023 to bolo 32 uchádzačov, čo predstavuje 6,54% disponibilných UoZ.

Zmenou zákona o hmotnej núdzi od 1.5.2023 budú mať nárok na obеды zadarmo všetky deti základných škôl a posledného ročníka materskej školy, ak o to ich zákonní zástupcovia požiadajú.

2. Analýza demografických údajov a sociálnej situácie

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) obce.

PHRSR obce Chotča na roky 2023-2030 deklaruje **víziu** obce takto:

- ***Ludia sú so životom v obci spokojní, samospráva je bližšie k občanom a obec im prostredníctvom vybudovanej a obnovenej infraštruktúry ponúka športové, kultúrne a spoločenské vyžitie.***
- ***Obec má funkčnú kanalizáciu a využíva obnoviteľné zdroje energie.***
- ***Občania obce majú prístup na internet a využívajú moderné smart riešenia.***

Hlavný cieľ

Obec Chotča nech je atraktívnym a zdravým miestom pre život, pričom využije vnútorný potenciál obce a európske rozvojové projekty na trvalo udržateľný rozvoj obce a spokojnosť jej obyvateľov v súlade s adaptáciou na klimatické zmeny.

Vízia a hlavný cieľ budú naplňované v rámci 3 prioritných tém:

1. ***Rozvoj investičnej oblasti*** – Cieľom je využívať vnútorný potenciál zdrojov obce, dobudovať a renovovať dopravnú a technickú infraštruktúru, podporovať miestnych podnikateľov
2. ***Zelený rozvoj*** – Kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, hospodárenie s vodou, zhodnocovanie odpadu
3. ***Atraktivita obce*** – Skvalitnenie občianskej vybavenosti, športového a kultúrneho vyžitia a zvýšenie kvality života. Vo väčšej miere využívanie smart riešení.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limitů a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHRSR môže v obci Chotča napomôcť k obnove infraštruktúry, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy, energetickej efektívnosti a ochrane životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHRSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň upevniť základy zodpovednej miestnej samosprávy.

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, stým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, mnoho obyvateľov pracuje mimo bydliska resp. v zahraničí, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií,
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medzilľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1.júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami alebo rozhodnutím vstúpiť do EÚ a NATO, zavedenie eura na Slovensku a ďalšie, vyplývajúce z medzinárodnej situácie. Programovým vyhlásením z augusta 2006 Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne

udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitostí. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

Vo februári r. 2022 došlo k vojenskému konfliktu na Ukrajine, ktorý nepriaznivo vplýva na psychiku, vzťahy štátov a tiež na zvýšenie cien energií, potravín, stavebných materiálov a ďalších tovarov a služieb. Zároveň Európska únia a Slovenská republika podporovala zo začiatku konfliktu a naďalej podporuje utečencov zo susednej Ukrajiny v oblasti ubytovania, sociálnych dávok, zdravotnej starostlivosti a ďalších. Obec Chotča taktiež podporila materiálne utečencov z Ukrajiny tým, že odviezla potraviny a hygienické potreby na hranicu pri hromadnom príchode utečencov pri začiatku konfliktu a pomáhala aj rodinám utečencov ubytovaným v obci.

V snahe zabezpečiť kontinuitu a efektivitu poskytovaných sociálnych služieb a súčasne v snahe podporiť zotrvanie ľudí odkázaných na pomoc čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí v súčasnosti prebieha proces deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku. Vláda SR schválila dňa 30. 11. 2011 Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti (ďalej len „Stratégia DI“). Slovenská republika sa týmto dokumentom hlási k celosvetovému trendu systematického odstraňovania dôsledkov dlhodobo uplatňovaného, ale už historicky prekonaného modelu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť v špecializovaných zariadeniach, menovite detí v náhradnej starostlivosti a ľudí so zdravotným postihnutím, seniorov, a jeho nahradenie alternatívnym modelom služieb a opatrení, svojím charakterom čo najviac podobným podmienkam bežného života.

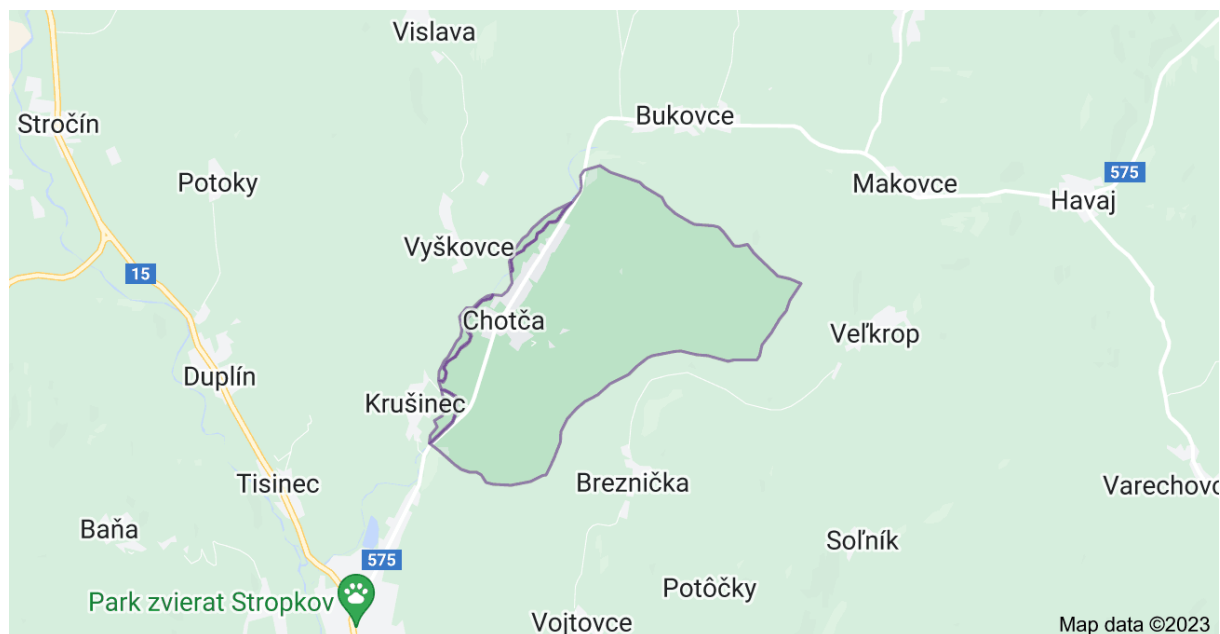
Základným zámerom deinštitucionalizácie v Slovenskej republike je vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov, odkázaných na pomoc spoločnosti, v prirodzenom sociálnom prostredí komunity, prostredníctvom komplexu kvalitných alternatívnych služieb vo verejnom záujme. Dňa 14. 12. 2012 bol schválený Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015. Vypracovanie Národného akčného plánu DI je jednou zo základných úloh Stratégie DI. Národný akčný plán DI predstavuje základný plánovací dokument Stratégie DI v oblasti prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb v Slovenskej republike.

V PHRSR obce Chotča na roky 2023-2030 je okrem iných zámerov plán zrekonštruovať obecnú budovu bývalej základnej školy na komunitné centrum, kde by sa mohli stretávať seniori, resp. iné skupiny obyvateľstva aby sme zabránili sociálnej izolovanosti.

Z ďalších aktivít v sociálnej oblasti sú to :

- spolupráca s inštitúciami a podnikateľmi pôsobiacimi v obci
- pomoc občanom v ťažkých životných situáciách
- pokračovať v benefitoch pre mladé rodiny a seniorov
- motivovať k súdržnosti, dobrovoľníckym aktivitám
- v prípade záujmu poskytovať terénnu opatrovateľskú službu

Poloha obce:

Obec Chotča podľa administratívneho členenia patrí do okresu Stropkov, ktorý je súčasťou Prešovského samosprávneho kraja. Obec sa nachádza v Ondavskej vrchovine v geomorfologickej oblasti Nízke Beskydy, vo východnej časti povodia rieky Chotčianky, ktorá je ľavostranným prítokom Ondavy, s nadmorskou výškou od 220 m do 431 m n.m. Počet obyvateľov s trvalým pobytom k 31.3.2023 je 652. 17 obyvateľov je prihlásených na prechodný pobyt. Počet obyvateľov sa zvýšil po dokončení obecných bytových jednotiek.

História obce

Chotča patrí k najstarším obciam na Slovensku o čom svedčia archeologické nálezy v katastri obce z doby bronzovej. Jedná sa o nálezy keramiky a bronzových predmetov, pravdepodobne patriace do pilinskej kultúry, ktoré je možné zaradiť do rokov 1250-750 p.n.l. Obec bola významná kvôli svojej polohe na karpatskej obchodnej ceste a ťahu do Poľska (cesta Jozefínka).

Prvá písomná zmienka o obci Chotča (Huchinia) pochádza z listín Jasovského konventu z r. 1379, kedy patrila k majetkom Petra Cudara.

Obyvatelia obce sa zaoberali predovšetkým poľnohospodárstvom, ale boli aj zruční kováči, debnári, kolesári, tkáči.

Územie obce zasiahla 1. aj 2. svetová vojna. Popri hlavnej ceste smerom na Medzilaborce sa nachádza vojnový cintorín z 1. sv. vojny na ktorom je pochovaných 299 padlých vojakov rôznych národností. Cintorín bol v r. 2019 architektonicky obnovený a v r. 2021 vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Ďalšou národnou

kultúrnou pamiatkou je 182 ročná prícestná kaplnka cca 300 m od obce smerom na Stropkov.

Z cirkevných stavieb sa v Chotči nachádzajú Rímsko-katolícky kostol (z r. 1905), Grécko-katolícka cirkev (postavená v 60-tych rokoch 20. storočia), Dom smútku, Dolný cintorín a Horný cintorín.

V čase socializmu boli v obci akcii „Z“ postavené rodinné domy, ale aj družstevné budovy, kultúrny dom, základná škola s materskou školou, budova športového klubu, obchod, požiarna zbrojnica.

V súčasnosti sa vedenie obce snaží o zveľadenie a energetickú efektívnosť budov vo vlastníctve obce ako aj o úpravu verejných priestranstiev, hracie prvky pre deti, aby tu mohli obyvatelia relaxovať. V máji 2023 má byť zrealizované moderné detské inkluzívne ihrisko Rodinka.

2.1. Obyvateľstvo

Počet obyvateľov s trvalým pobytom k 31.3.2023 je 652. 17 obyvateľov je prihlásených na prechodný pobyt. Počet obyvateľov sa zvýšil po dokončení obecných bytových jednotiek. Aj v predchádzajúcich rokoch 2015 – 2021 mal počet obyvateľov väčšinou rastúci charakter. Údaje uvádzame v tabuľke :

Tabuľka č. 1

Rok	Muži	v %	Ženy	v %	Spolu
2015	297	48,85	311	51,15	608
2016	308	49,12	319	50,88	623
2017	305	48,72	321	51,28	627
2018	308	48,66	325	51,34	626
2019	307	48,96	320	51,04	633
2020	306	48,26	328	51,74	634
2021	302	47,86	329	52,14	631

Zdroj : ŠÚ SR, data cube, veľkostné skupiny obcí, obyvateľstvo

Ďalej uvádzame počty obyvateľov podľa vekových skupín:

Tabuľka č. 2

Roky	0-17	18-25	26-50	51-62	63-91
2015	108	76	232	92	100
2016	119	74	238	76	116
2017	116	71	243	83	114
2018	115	62	251	79	119
2019	117	63	249	83	121
2020	120	60	248	86	120
2021	124	59	245	81	122

ŠÚ SR, data cube, veľkostné skupiny obcí, vek

Zo sumarizácie vekových skupín občanov obce vyplýva, že demografický vývoj je v Chotči vyvážený, zastúpené sú všetky vekové kategórie. Priemerný vek obyvateľov obce je 39,4 roka. Mierne sa zvyšuje počet občanov v dôchodkovom veku, ale aj deti a mládeže do 18 rokov.

Zo sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2021 taktiež bolo zistené, že v predproduktívnom veku (0-14 rokov) bolo 105 detí, v produktívnom veku 15-64 rokov bývalo na území obce 421 obyvateľov. V poproduktívnom veku 65 rokov a viac bolo 103 ľudí.

V porovnaní s priemerom vekových skupín v okrese Stropkov, PSK a Slovenskej republiky sa obec Chotča pohybuje v nasledovných číslach:

Veková skupina	Obec Chotča	Okres Stropkov	Prešovský kraj	Slovenská rep.
Predproduktívni	16,69	15,58	18,24	15,92
Produktívni	66,93	68,43	66,95	67,03
Poproduktívni	16,38	15,99	14,81	17,05

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2021

Porovnávaním zisťujeme, že rastie počet osôb v poproduktívnom veku, takže verejné služby v obci aj v okrese Stropkov je potrebné nastaviť s ohľadom na túto skutočnosť a intenzívne sa zaoberať možnosťami sociálnej starostlivosti. V Chotči počet predproduktívnych prevyšuje poproduktívnych o 0,31 %. Index starnutia (počet poproduktívnych/počet predproduktívnych) je 0,98, čo je lepšie oproti priemeru Slovenska a horšie oproti priemeru Prešovského kraja.

Obyvatelia obce podľa údajov zo sčítania obyvateľstva v roku 2021 sú vo veľkej miere slovenskej národnosti (93,16%). K rusínskej národnosti sa prihlásilo 25 občanov, českej 4, ukrajinskej 4 a k iným národnostiam 10 obyvateľov.

Čo sa týka vzdelanostnej úrovne najvyššie % obyvateľov ukončilo úplné stredné vzdelanie s maturitou (takmer 33 %), vysokoškolské vzdelanie má cca 15 %, naproti tomu základné resp. neukončené vzdelanie evidujeme spolu 26 %.

2.2. Školstvo

Materská škola

Materská škola sa od roku 1985 nachádza v budove spolu so základnou školou v zriaďovateľskej pôsobnosti obce. V obci bola zriadená už od r. 1964 v iných

budovách (v pôvodnej budove školy, v súčasnom Dome smútku). V MŠ sú zamestnané 2 učiteľky a navštevuje ju 21 detí, čo je maximálna kapacita. Do budúcnosti by bolo vhodné rozšíriť priestory škôlky, nakoľko záujem prevyšuje možnosti prijatia detí.

Základná škola pôsobí v obci už od roku 1901, avšak jedná sa o ročníky 1.- 4. V školskom roku 2022-23 ju navštevuje spolu 24 žiakov, niektorí bývajú v blízkej obci Vyškovce. Deti sa vyučujú v rekonštruovanej budove ZŠ a MŠ s osadenými hracími prvkami a okolitou zeleňou. Žiaci sú kreatívni, zapájajú sa do rôznych súťaží a projektov. Pod vedením 3 – členného pedagogického zboru nacvičujú spolu s MŠ vystúpenia ku Dňu matiek, mikulášsky program či k iným príležitostiam. Obecný úrad sa každoročne snaží zorganizovať pre deti poznávací a zábavný výlet.

2.3. Služby

Ponuka služieb v obci Chotča nie je rozvinutá, hlavne z ekonomických dôvodov a blízkosti okresného mesta Stropkov, kde sú dostupné. V obci sa nachádza pošta, 1 obchod s potravinami a pohostinstvo, záhradkárske a iné domáce potreby. Do budúcnosti sú zámery na otvorenie ďalšieho predajného miesta s rozličným tovarom a reštaurácie, čo by prispelo aj k rozvoju cestovného ruchu. Víťané by bolo otvorenie kaderníctva resp. iných doplnkových služieb.

Zdravotníctvo, kultúra, šport

Zdravotnícke zariadenia a lekáreň sa v obci Chotča nenachádzajú. Možnosti ich využitia sú dostupné v neďalekých okresných mestách Stropkov (5 km), Svidník (15 km), Medzilaborce (27 km), resp. v ďalších mestách podľa potreby.

Športovo-rekreačné zariadenia a aktivity – Detské ihriska, futbalové ihrisko, fitness, turistika, cykloturistika, poľovníctvo, hubárčenie,... Začiatkom júla samospráva poriada Deň obce, na ktorom nechýba športové zápolenie, hry pre deti, guláš aj vystúpenie nejakej hudobnej či folklórnej skupiny.

Kultúrne zariadenia a aktivity – Kultúrny dom, internet Wifi pre Teba, oslavy 1. mája, Dňa matiek, MDD, Mikulášske, pozývanie divadelných súborov. Naplánovaná je rekonštrukcia budovy obecného úradu a kultúrno-správnej budovy z hľadiska energetickej efektívnosti.

O dianí v obci informuje obecný úrad obyvateľstvo a širokú verejnosť prostredníctvom internetovej stránky www.chotca.sk, alebo prostredníctvom obecného rozhlasu.

Centrum obce je upravené na oddych a v obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom podmienky na stretávanie sa pri rôznych príležitostiach a prostredie pre trávenie voľného času.

2.4. Ekonomická aktivita, nezamestnanosť

Podľa zisťovania zo Štatistického úradu SR bolo ku koncu roku 2021 zamestnaných 335 obyvateľov, 76 živnostníkov, 10 občanov poberalo materskú dovolenku alebo rodičovský príspevok, 15 opatrovateľský príspevok.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, v poľnohospodárstve, službách, štátnej a verejnej správe, zdravotníctve a ďalších odvetviach.

Značné množstvo obyvateľov pracuje aj v zahraničí – Českej republike, Rakúsku, Nemecku, Dánsku resp. iných krajinách, čo nie je vhodné pre rodinný a spoločenský život v obci. Tento jav súvisí najmä s nízkou úrovňou miezd v stropkovskom ako aj okolitých okresoch.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobu nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi.

Počet nezamestnaných v porovnaní s inými obcami okresu nie je vysoký. K 31.12.2021 to bolo 26 osôb. Najvyšší počet (11) tvorili uchádzači nad 50 rokov. K 31.3.2023 je počet UoZ z obce 32.

3. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Východiskom k spracovaniu analýzy stavu poskytovaných sociálnych služieb boli dostupné údaje v územnom obvode obce, získané osobným, telefonickým a elektronickým kontaktom s poskytovateľmi sociálnych služieb od Úradu práce sociálnych vecí a rodiny. Sociálna služba môže byť poskytovaná ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava. V zmysle zákona o sociálnych službách má poskytovanie sociálnych služieb v prirodzenom prostredí klienta prednosť pred pobytovou formou. Z uvedeného dôvodu sa kladie a aj v budúcnosti bude klásť dôraz na rozvoj ambulantných a terénnych sociálnych služieb, čo je aj v súlade s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na obdobie rokov 2015 – 2020. Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce.

Sociálne služby podľa druhu sú:

- Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v zariadeniach.
- Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi.
- Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku.
- Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií.
- Podporné služby.
- Sociálne služby možno účelne a vhodne spájať.

V obci nepôsobí sociálne zariadenie, v ktorom je možné zabezpečiť sociálnu službu odkázaným v zariadení. V blízkosti obce sa nachádzajú sociálne zariadenia, najbližšie v Stropkove, kde je možnosť zabezpečiť potrebné sociálne služby. Zoznam sociálnych zariadení v blízkosti obce Chotča je uvedený v tomto dokumente v kapitole 1.2 Úlohy a kompetencie obcí v zmysle platných sociálnych zákonov v časti Účastníci komunitného plánu sociálnych služieb.

V obci zatiaľ nie je funkčná pobytová ani terénna opatrovateľská služba, dosiaľ na túto službu nebola vznesená požiadavka. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti zabezpečuje rodina s využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky. V obci nefunguje miestna organizácia zdravotne postihnutých. Na koordináciu sociálnej služby obec nemá vytvorenú funkciu sociálneho pracovníka – na posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci. S umiestnením odkázaných na pomoc v okolitých zariadeniach zatiaľ nie je problém avšak v blízkej budúcnosti bude nevyhnutné vytvorenie sociálneho systému takého typu pre potreby obce v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami. Preto obec podporuje aktivity subjektov na vytvorenie sociálnych zariadení pre potreby obce a regiónu. Dosiaľ od obce verejné a neverejné subjekty nepožadovali úhradu za sociálne služby.

Kvôli rastu poproduktívneho obyvateľstva treba uvažovať o doplnení vhodnej formy poskytovania sociálnej služby v obci. Vhodnou alternatívou do budúcnosti môže byť poskytovanie opatrovateľskej služby a zabezpečenie stravovania.

Do roku 2022 obec Chotča napomáhala pri poskytovaní stravovania porciovaním a rozvozom stravy z neďalekého Podielníckeho družstva Stropkov. Od r. 2023 obecné zastupiteľstvo neodsúhlasilo rozvoz stravy hlavne z ekonomických dôvodov a nízkemu záujmu záujemcom oproti celkovému počtu dôchodcov.

V našej obci sa pri sčítaní obyvateľstva nikto neprihlásil k rómskej komunite a obec zatiaľ nerieši problémy s touto skupinou obyvateľov.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne benefity:

- príspevok 200 eur pri narodení dieťaťa rodičom s trvalým pobytom v obci
- príspevok za darovanie krvi (35 € držiteľia bronzovej Jánskeho plakety, 50 € striebornej, 100 € za zlatú Jánskeho plaketu)
- návštevy a obdarenie jubilujúcich starších občanov (narodeniny pri dožití 70 rokov + 5 ďalších rokov)
- darček pri príležitosti Dňa matiek, mesiaca úcty k starším (pre všetkých dôchodcov), kultúrny program, mikulášsky darček pre deti do 15 rokov, vianočný darček pre rodinu podľa počtu domov
- stretnutia dôchodcov
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....)
- v prípade potreby pomoc pri zabezpečení opatrovateľskej služby a stravovania

Obec v prípade potreby pomáha pri umiestňovaní :

- zdravotne znevýhodnených a osamelých občanov obce vo verejných a neverejných sociálnych zariadeniach

3.1. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivец, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Prírastok počtu obyvateľov ktorý má trvale klesajúcu tendenciu, ale aj migrácia pôsobí negatívne z dlhodobého hľadiska aj na oblasť sociálnych služieb.

Veková štruktúra, ktorá je v súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobslužbe a zdravotného postihnutia.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) deti a mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
- d) nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním
- e) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím
- f) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

SENIORI

Identifikácia problémov

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc
- osamelí seniori so zdravotnými problémami
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci
- chýbajú skúsenosti s poskytovaním sociálnych služieb
- chýba miestna legislatíva

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity, je možné charakterizovať túto skupinu týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny
- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu v porovnaní s nárastom ostatných kategórií populácie.

Podľa údajov ŠÚ SR máme k dispozícii tieto údaje:

Rok	Počet obyv.	Predproduktívny vek počet / %	Produktívny vek počet / %	Poproduktívny vek počet / %
2015	608	85/13,98	430/70,72	93/15,30
2021	629	105/16,69	421/66,93	103/16,38
2022	632	112/17,72	412/65,18	108/17,09

Zdroj: statistics.sk

Občania nad 65 rokov tvoria v obci Chotča cca 17 % z celkového počtu obyvateľov. Práve táto skupina je odkázaná alebo perspektívne odkázaná na sociálne služby. Keď porovnáme jednotlivé roky, tak vidíme, že počet obyvateľov produktívneho veku klesá oproti poproduktívnym. Pozitívnym faktorom je, že sa zvyšuje aj počet detí.

Obec zatiaľ neevидуje žiadosť o terénnu opatrovateľskú službu, avšak je možné, že ju obyvatelia budú v blízkej budúcnosti potrebovať. V sociálnom zariadení je toho času umiestnená 1 osoba.

Obec by v prípade potreby mohla vytvárať technické a materiálne podmienky na činnosť základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v obci Chotča, ktorá by mohla organizovať pre seniorov kultúrno-spoločenské aktivity v obci. Svojou aktivitou by inšpirovala mladšiu generáciu v obci.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce, ktorú obec plánuje realizovať pre kategóriu seniorov. Celodenné poskytovanie opatrovateľskej služby v súčasnosti taktiež nie je prevádzke. V súčasnosti opatrovanie seniorov a zdravotne znevýhodnených ľudí je zabezpečené rodinnými príslušníkmi.

Vlastná legislatíva na poskytovanie sociálnej služby na území obce Chotča nie je vypracovaná a schválená obecným zastupiteľstvom.

Táto služba nakoľko nie je prevádzke, nie je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Prešovského samosprávneho kraja.

Jedáleň pre dôchodcov – nie je, stravovanie v prípade potreby obecný úrad vie zabezpečiť od registrovaného dodávateľa. Do konca roku 2022 obecný úrad Chotča participoval na rozvoze stravy pre dôchodcov z jedálne Podielníckeho družstva Stropkov. Jedlo bolo dovezené v prepravných nádobách, zamestnankyne obce ho

rozdělili do nádob občanov a odviezli obyvateľom. Kvôli zvýšeným nákladom v čase energetickej krízy a nízkemu záujmu stravníkov obecné zastupiteľstvo v decembri 2022 rozhodlo o zrušení tejto služby zo strany obce.

Obec nedopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľa obce umiestneného v sociálnom zariadení.

Bezbariérovosť v obci nie je na niektorých miestach riešená.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné :

VZN o poskytovaní sociálnych služieb v obci.

V prípade potreby zabezpečiť opatrovateľskú službu.

V prípade potreby zabezpečiť pobytovú službu.

VZN alebo zásady, ktorým sa určuje postup pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v obci.

Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.

Priebežne monitorovať potreby seniorov (1x ročne prieskum).

NEZAMESTNANÍ A ZAMESTNANCI S NÍZKYM VZDELANÍM

Identifikácia problémov

- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, príležitostných prác, podporovanej práce
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi, ÚPSVaR

V spolupráci s ÚPSVaR Stropkov, obec organizuje verejnoprospešné práce - menšie obecné služby resp. od apríla r. 2023 je to projekt Podpora udržania pracovných návykov. Vo väčšine prípadov sa jedná o najodkázanejšie skupiny občanov v počte 3 – 4 osoby. Aktivačné práce sa vykonávajú v súlade so zákonom č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti. Zároveň obec podľa zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení má možnosť uzatvárať Dohodu o podmienkach vykonávania menších obecných služieb pre obec s uchádzačmi o zamestnanie, ktorí nespĺňali podmienky na podpísanie dohody s ÚPSVaR. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobí nezamestnaní občania sa stavajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrvávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca

kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľným na trhu práce. Cieľom zámeru je zlepšenie pracovných návykov, zlepšenie životných podmienok znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a zotrvanie v pracovnom procese aj po skončení doby poskytovania príspevku. Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Pre občana je to okrem finančného aj morálne ocenenie, že je užitočný a má možnosť zaradiť sa do kolektívu. Nezanedbateľná je aj možnosť vylepšiť si rodinný rozpočet. U dlhodobo nezamestnaných klesá s časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom.

Podprogram Aktivačné služby – Malé obecné služby sa týka údržby verejných priestranstiev, obecných budov, kultúrnych pamiatok, zberu separovaného odpadu v obci, kosenia cintorínov a parkových plôch a ďalšie potrebné práce pri organizovaní akcií. Financie sú zabezpečené z ÚPSVaR Stropkov.

Proces poklesu nezamestnanosti sa snaží ÚPSVaR podporovať organizovaním rekvalifikačných kurzov, tak aby spĺňali požiadavky budúcich zamestnávateľov a zároveň uchádzačov o zamestnanie, ale aj zamestnávateľov motivovať prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce – zákon o službách zamestnanosti č. 5/2004 Z. z..

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné :

Pomoc pri zamestnaní dlhodobo nezamestnaných.

DETI, MLÁDEŽ A RODINY V RIZIKU SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc
- deti zo sociálne slabších rodín majú stravovacie problémy
- nevhodné trávenie voľného času
- rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima
- chýba miestna legislatíva

Mládež v obci má možnosť sebarealizácie. Infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v kultúrnom dome – klub mládeže, fitness. V obci je možnosť športového vyžitia mládeže, hlavne čo sa týka futbalu, máme dorastenecké futbalové mužstvo. Klub mládeže je potrebné vo väčšej miere vybaviť technikou a spoločenskými hrami.

Hlavnou úlohou kultúrneho centra v obci Chotča je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.

Výborná je vzájomná spolupráca obecného úradu Chotča s materskou a základnou školou. Deti sa pod vedením svojich pedagogičiek aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek, rôzne slávnosti, ale aj do rôznych súťaží a projektov. Sú pre nich organizované Deň detí,

Mikuláš, športový deň. Pre deti obec realizovala detské ihriská a to v areáli školy, pri bytových domoch, na futbalovom ihrisku. V máji 2023 má byť zrealizované moderné Inkluzívne detské ihrisko Rodinka, ktoré je postavené vďaka dotácii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, avšak zemné práce a dopadové plochy hradila obec.

Kapacita materskej školy je 21 detí, k umiestňovaniu detí je vypracované VZN. Záujem o umiestnenie detí do materskej školy je väčší. Ak tento záujem bude pretrvávať bude obec riešiť rozšírenie kapacity prístavbou k budove.

Chotča nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Zásady poskytovania finančnej podpory pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni v prípade potreby je riešené prostredníctvom ÚPSVaR. V súčasnosti sa poskytuje pre 6 detí dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením.

Zmenou zákona o hmotnej núdzi majú od 1.5.2023 nárok na bezplatné stravovanie deti v poslednom ročníku MŠ a deti ZŠ do 15 rokov.

Obec má vypracované zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa t. j. príspevok 200 Eur, ak sú rodičia resp. matka občanmi s trvalým pobytom v obci.

Obec neposkytuje príspevok dobrým študentom. Na konci školského roka najlepší žiaci sú odmenení vecnými darmi v škole.

Sociálne služby vo vzťahu k predmetnej cieľovej skupine je potrebné prioritne orientovať na ohrozené rodiny, rodiny v kríze a mladých ľudí.

Ohrozená rodina - rodina, ktorá sa ocitla pod vplyvom vonkajších a vnútorných faktorov, ktoré ju ohrozujú. Najčastejšie ide o:

- neadekvátne rodičovské postoje, hodnoty, vzory a zručností
- strata bývania, resp. rodina žije len v sociálnej ubytovni a nedisponuje priestormi vhodnými na bývanie
- užívanie alkoholu alebo iných návykových látok (najmä ako prostriedok na odbúranie stresu)
- náhle životné zmeny alebo iné stresové situácie
- upadanie prostredia, v ktorom rodina žije
- chudoba, sociálne vylúčenie

Pri ohrozenej rodine sa nemuselo nevyhnutne vyskytnúť problémové - neželané správanie, ktoré by priamo ohrozilo dieťa či iného člena rodiny.

Dlhodobým neriešením krízovej situácie dochádza k rozkladu rodiny, v konečnom dôsledku až odlúčenie detí od rodičov na základe rozhodnutia súdu.

Obec momentálne nemá umiestnené deti z obce v náhradnej rodinnej starostlivosti, reedukačnom zariadení a ani detskom domove. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízovej situácií v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov detí.

Obec poskytuje pomoc v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený, alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj. V zmysle zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately, ktorý dal obciam a mestám nové kompetencie a povinnosti, je potrebné sa zaoberať predchádzaním patologických javov. Úlohou obce je ochrana detí pred týraním, zneužívaním a zanedbaním výchovy a výživy zo strany rodičov. V odôvodnených

prípadoch obec spolupracuje s UPSVaR Stropkov pri vykonávaní ich dohľadu v problémovej rodine.

S nárastom počtu detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami rastie aj záujem rodičov integrovať svoje deti do bežných škôl a pre uľahčenie tohto procesu využívať aj podporu asistenta na vyučovaní. Z výsledkov prieskumu, ktorý uskutočnilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR) v roku 2015 vyplynulo, že učitelia i riaditelia škôl vidia najväčší prínos asistenta učiteľa v tom, že individuálnym prístupom pomáha v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu žiakom, ktorí majú špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Tým pádom môžu byť aj žiaci s takýmito potrebami integrovaní do bežnej školy a môžu sa vzdelávať v hlavnom prúde vzdelávacieho procesu. Asistent učiteľa s pomocou špeciálneho pedagóga a školského psychológa pomáha skvalitňovať vyučovací proces žiaka so zdravotným znevýhodnením alebo s nadaním.

V súčasnosti vo výchovno-vzdelávacom procese integrácia detí a žiakov prebieha s pomocou asistenta učiteľa pre deti so zdravotným znevýhodnením alebo zo znevýhodneného prostredia. V Základnej škole v Chotči pedagogičkám napomáhala v r. 2022 asistentka učiteľa pri príprave detí zo znevýhodneného prostredia.

Treba vypracovať a schváliť:

VZN, ktorým sa určuje pri poskytovaní finančných príspevkov obcou na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Priebežne monitorovať potreby rodín v riziku sociálneho vylúčenia (1x ročne prieskum).

ZDRAVOTNE POSTIHNUTÍ

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŤZP
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi
- chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci
- chýba opatrovateľská služba

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou.

Z hľadiska charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórií:

- mentálne a psychické postihnutia
- zmyslové postihnutia
- postihnutia pohybového aparátu
- kombinované postihnutia
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení)

Každé z uvedených kategórií postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti.

V spolupráci s ÚPSVaR je možnosť vytvorenia chránenej dielne pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

V obci nefunguje miestna organizácia postihnutých osôb, táto je funkčná v neďalekom okresnom meste Stropkov.

Obec neprispieva na čiastočnú úhradu nákladov stravy pre seniorov a zdravotne postihnutých. Postup a podmienky pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v obci nie sú upravené zásadami alebo VZN.

V odôvodnených prípadoch obec napomáha riešeniu sociálnej a bytovej situácie zdravotne postihnutých (pridelenie bytu a finančná zbierka po havárii mladého obyvateľa obce).

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

VZN alebo Zásady, ktorým sa určuje postup pri poskytovaní stravovania dôchodcom a zdravotne postihnutým občanom v obci

Preskúmať možnosť a potrebu založenia miestnej organizácie zdravotne postihnutých osôb.

Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci.

Priebežne monitorovať potreby zdravotne postihnutých (1x ročne prieskum).

OBČANIA SO SOCIÁLNYMI A SPOLOČENSKÝMI PROBLÉMAMI

Identifikácia problému

- chýba vyhladávací činnosť občanov odkázaných na pomoc
- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie
- informácie pre občanov o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni
- násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole, vandalizmus, násilie, drogové závislosti, pasivita občanov riešiť veci verejné
- chýba komunitné centrum

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaradujeme:

- občanov bez prístrešia
- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby

- dlhodobo nezamestnaní občania
- občania spoločensky neprispôsobiví a závislí občania
- rómska komunita

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť v niektorých jej kategórii len odhadnúť. Kategória, ktorá z tejto cieľovej skupiny potenciálnych klientov si vyžaduje osobitnú pozornosť, analýzu a prístup. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou inklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevplyvajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách.

Treba zvážiť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

V obci Chotča poberá 5 rodín dávky v hmotnej núdzi. Výšky dôchodkov nie sú obecnému úradu známe, nikto z dôchodcov by nemal trpieť výrazným nedostatkom potravín alebo iných materiálnych vecí. Humanitárnu pomoc sprostredkovanú Slovenským červeným krížom dostali v r. 2023 piati obyvatelia obce v hmotnej núdzi.

4. *Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb*

Obec Chotča v budúcnosti počíta s nárastom počtu obyvateľov v kategórii predproduktívneho len v prípade celkového nárastu počtu obyvateľstva. Je potrebné počítať s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Štatistické údaje nám ukazujú, že podiel ľudí v poproduktívnom veku má narastajúcu tendenciu a podiel produktívnych klesajúcu. Z toho vyplýva, že jedine nárast počtu obyvateľstva o mladé rodiny môže udržiavať index starnutia $/IS = \text{počet ľudí v poproduktívnom veku} : \text{počet obyvateľov v predproduktívnom veku} \times 100/$ v želaných medziach.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - a, poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
 - b, nepriaznivého zdravotného stavu,
 - c, dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d, terénnej sociálnej služby
- rozšírenie bytovej výstavby – podpora opráv existujúcich obydľí,
- vyriešiť bezbariérovosť v obci
- zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v zariadení
- vypracovať a schváliť chýbajúcu miestnu legislatívu v oblasti sociálnych služieb
- zabezpečiť možnosť stravovania odkázaných osôb
- zabezpečenie opatrovateľskej služby
- zabezpečenie sociálnej služby pre MRK
- podpora vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu

4.1. SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- pokoj vidieckeho prostredia
- blízkosť turisticky atraktívneho mesta
- existencia pedagogických zamestnancov
- dobrá spolupráca obecného úradu s materskou a základnou školou
- existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity
- udržiavané staré zvyky a tradície obce
- aktívne spoločenské organizácie
- nízky index starnutia

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- rastúca inflácia
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb

- migrácia mladej generácie
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci
- chýba miestna legislatíva
- chýba zdravotná infraštruktúra
- nárast indexu starnutia
- chýbajú skúsenosti s poskytovaním sociálnych služieb
- chýba miestna organizácia zdravotne postihnutých a seniorov
- nezamestnanosť

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce
- preventívne programy pre občanov so závislosťami

Ohrozenia:

- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb.
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity
- nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby
- neisté finančné zabezpečenie už prebiehajúcich aktivít
- vojenský konflikt na Ukrajine
- zvyšovanie segregácie a chudoby pri rastúcich cenách energie, tovarov a služieb

Vyhodnotenie pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stránky. Počet a hlavne pôsobenia slabých stránok je v prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohol by nastať negatívny jav a to vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce.

5. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb

Na dosiahnutie tohto cieľa využívať koordinovaný postup vedenia obce so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, vrátane prehodnotenia priorít obecného rozpočtu smerom k navýšeniu v oblasti sociálnych služieb aby boli v súlade záujmom a potrebami cieľových skupín v komunite obce.

5.1. Priority rozvoja sociálnych služieb v obci Chotča

Priorita č. 1	Terénna opatrovateľská služba	
AKTIVITY	➤ Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí ➤ Aktivity smerujú k skvalitneniu životnej úrovne, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny a na zlepšenie medziľudských vzťahov.	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2023 – 2030	
REALIZÁTOR	Zodpovedná osoba	
➤ Obec Chotča ➤ Prešovský samosprávny kraj ➤ Registrovaný subjekt		
Priorita č. 2	Sociálna služba v zariadení	
AKTIVITY	➤ Zabezpečenie pobytovej sociálnej služby v registrovanom zariadení VÚC ➤ V prípade potreby obec spracuje posudok o sociálnej odkázanosti	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2023 – 2030	
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba	
➤ Obec Chotča ➤ Prešovský samosprávny kraj ➤ Registrovaní subjekt		
Priorita č. 3	Stravovanie starších a odkázaných osôb, vrátane detí	
AKTIVITY	➤ Zabezpečenie možnosti stravovania ➤ Zabezpečenie finančnej podpory stravovania ➤ Zabezpečenie potravinovej pomoci	
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2023 – 2030	
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba	
➤ Obec Chotča ➤ Registrovaný subjekt ➤ ÚPSVaR Stropkov		
Priorita č. 4	Integrácia detí vo výchovno–vzdelávacom procese	
AKTIVITY	➤ Individuálny prístup pri integrácii detí vo vyučovacom procese so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s nadaním ➤ Zabezpečenie asistenta učiteľa	

ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2023 – 2030
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
➤ Obec Chotča ➤ Pedagogickí zamestnanci MŠ a ZŠ	

Priorita č. 5	Spoločensky neprispôsobivé osoby
----------------------	----------------------------------

AKTIVITY	➤ <i>Osobitný príjemca dávky</i> ➤ <i>Začlenenie spoločensky neprispôsobivých osôb do pracovného a spoločenského života</i> ➤ <i>Lepšie vybavenie klubu mládeže</i>
-----------------	---

ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2023 – 2030
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
➤ Obec Chotča ➤ Psychologické poradne ➤ ÚPSVaR Stropkov	

Priorita č. 6	Nezamestnaní
----------------------	--------------

AKTIVITY	➤ <i>Pracovné návyky</i> ➤ <i>Spolupráca s ÚPSVaR pri hľadaní zamestnania</i> ➤ <i>Pomoc pri rekvalifikácii</i>
-----------------	---

ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2023 – 2030
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
➤ Obec Chotča ➤ Zamestnávateľia v regióne ➤ ÚPSVaR Stropkov	

Priorita č. 7	Vybudovanie bezbariérovosti v obci
----------------------	------------------------------------

AKTIVITY	Predinvestičná fáza: ➤ <i>Spracovanie projektovej dokumentácie (pre územné konanie, pre stavebné povolenie)</i> ➤ <i>Vydanie stavebného povolenia</i> Investičná fáza: ➤ <i>Získanie zdrojov financovania</i> ➤ <i>Verejné obstarávanie podľa zákona č. 343/2015 o ver. obstarávaní</i> ➤ <i>Realizácia</i>
-----------------	--

ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2023 – 2030
REALIZÁTORI/PARTNERI	ZDROJE FINANCOVANIA
➤ Obec Chotča ➤ Organizácia zdravotne postihnutých osôb ➤ MPSVaR ➤ Prešovský samosprávny kraj	➤ dotácie z MPSVaR ➤ výťažok z lotérie ➤ vlastné zdroje pre dofinancovanie
Zodpovedná osoba	

Priorita č. 8	Legislativa, Registrácia nových sociálnych služieb
----------------------	--

AKTIVITY	➤ <i>Výpracovanie a schválenie VZN a zásady finančnej podpory v oblasti sociálnych služieb</i>
-----------------	--

	➤ Aktuálne informácie z novelizácie legislatívy sociálnych služieb ➤ Registrácia sociálnych služieb na VÚC – podľa potreby - Opatrovateľská služba, Komunitné centrum, Terénna sociálna práca ...
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2023 – 2030
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
➤ Obec Chotča ➤ Prešovský samosprávny kraj	

Priorita č. 9	Bytová výstavba a podpora obnovy bytového fondu		
AKTIVITY	Predinvestičná fáza: ➤ Vysporiadanie vlastníckych vzťahov, realizácia projektu pozemkových úprav v k.ú. Chotča ➤ Spracovanie projektovej dokumentácie (pre územné konanie, pre stavebné povolenie) ➤ Vydanie stavebného povolenia ➤ Zapojenie sa do výziev Plánu obnovy Investičná fáza: ➤ Získanie zdrojov financovania ➤ Verejné obstarávanie podľa zákona č. 343/2015 o verejnom obstarávaní v z.n.p. ➤ Realizácia ➤ Kolaudácia Fáza po realizácii: ➤ Kvalitné sociálne prostredie		
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2023 – 2030		
REALIZÁTORI/PARTNERI	ZDROJE FINANCOVANIA		
➤ Obec Chotča ➤ Štátny fond rozvoja bývania ➤ Slovenská agentúra životného prostredia ➤ Obyvatelia obce	➤ Dotácie ➤ vlastné zdroje		
Zodpovedná osoba			

Priorita č. 10	Vybudovanie cyklotrasy		
AKTIVITY	➤ Zabezpečenie aktívneho športového vyžitia seniorov a mládeže ➤ Rehabilitácia zdravotne postihnutých ➤ Bezpečný presun obyvateľstva		
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2025 – 2030		
REALIZÁTORI/PARTNERI	ZDROJE FINANCOVANIA		
➤ Obec Chotča ➤ Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka ➤ Ministerstvo financií ➤ Prešovský samosprávny kraj	➤ Dotácie ➤ vlastné zdroje pre dofinancovanie		
Zodpovedná osoba			

Priorita č. 11	Vytvorenie sociálneho zariadenia a podpora poskytovania sociálnej služby v zariadení pre potreby obce a regiónu		
AKTIVITY	➤ Spolupráca s verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb v okolí ➤ Podpora sociálnych zariadení podľa potreby		

	➤ <i>Zabezpečenie sociálnej služby pre obyvateľov so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí</i>
ČASOVÝ HORIZONT REALIZÁCIE OPATRENIA	2023 – 2030
REALIZÁTORI/PARTNERI	Zodpovedná osoba
➤ Registrovaný subjekt ➤ Obec Chotča ➤ Prešovský samosprávny kraj	

6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Chotča úzko participuje s PHRSR obce Chotča na roky 2023-2030. Cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci a pomôcť seniorom a zdravotne znevýhodneným. Dosiaľ nebol pre obec Chotča spracovaný Komunitný plán sociálnych služieb, aj keď obecné zastupiteľstvo sledovali sociálnu situáciu obyvateľstva, vypracovanie KPSS tento stav skvalitní.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohrozené je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu na roky 2023 – 2030 (podľa komunitného plánu na roky 2023 – 2030). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Chotča zodpovedné osoby a časový horizont realizácie podľa aktuálnosti, t.j. ako je to uvedené v predošlej kapitole „Priority rozvoja sociálnych služieb obce...“ v časti „Časový horizont realizácie opatrenia“.

6.1. Finančné podmienky obce na poskytovanie sociálnej služby

Určenie finančných zdrojov z rozpočtu obce, rozpočtu vyššieho územného celku a rozpočtu verejného poskytovateľa sociálnej služby na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity zatiaľ obec Chotča nerieši.

Obec Chotča v súčasnosti neposkytuje a ani nezabezpečuje poskytovanie sociálnej služby v zariadení. V prípade aktuálnosti časť „Finančné podmienky“, doplní dodatkom Komunitného plánu sociálnych služieb obce Chotča.

7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Tento plán budú predstavitelia samosprávy a poverené osoby obecným zastupiteľstvom priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho

finančné zabezpečenie, je záväzným pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce. Komunitný plán sociálnych služieb obce je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce, či majúce aktivity na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor) a je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Chotča minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce. Na rokovanie zastupiteľstva bude predložená správa o plnení úloh Komunitného plánu sociálnych služieb, aktuálnej situácii a aktualizácii úloh obce v oblasti sociálnych služieb na budúce obdobie.

Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu Komunitného plánu sociálnych služieb obce sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce.

8. Podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadrí svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj pri aktualizácii komunitného plánovania.

Účasť pri aktualizácii komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb
- po uplynutí plánovaného obdobia .

9. Súlad poskytovania sociálnych služieb v územnom obvode obce

V súčasnosti obec Chotča neposkytuje a nemá zapísanú sociálnu službu v Registri poskytovateľov sociálnych služieb Prešovského samosprávneho kraja.

Obec v prípade potreby podporuje:

- poskytovanie sociálnych služieb verejnými a neverejnými poskytovateľmi pre potreby obce.

Zoznam poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce Chotča:

V súčasnosti nie je registrovaný verejný alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby v územnom obvode obce Chotča.

Obec Chotča v prípade potreby vydáva poskytovateľovi sociálnej služby uvedenej v § 25, § 35, § 36 a 40 na jeho žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku podľa § 78b s komunitným plánom sociálnych služieb obce, ak je to v súlade záujmom a potrebami cieľových skupín v komunite obce Chotča.

Záver

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky ohľadne potrebných služieb v našej komunite, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a materiálne zdroje máme k dispozícii. Slovenská republika vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti, no zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a to aj v čase ekonomických problémov, ktoré sa vo svete ukázali od roku 2022, ako aj nepriaznivých rozhodnutí vlády v neprospech obcí a miest.

Obecné zastupiteľstvo v obci sa napriek problémom bude snažiť o neustále zlepšovanie životných podmienok tunajších ľudí.

Použitá literatúra

- Komunitný plán sociálnych služieb - Metodická príručka M.Filipová, H. Woleková – M. Petifová, SOCIA, r. 2018
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
- Zákon NR SR č. 5/2004 o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon NR SR č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- www.sodb.infostat.sk
- www.obec@chotca.sk

- Národný strategický referenčný rámec – základný strategický dokument SR, na základe ktorého Slovenská republika môže využívať zdroje z fondov EÚ v programovom období 2007 – 2013 a Partnerská zmluva 2014 - 2020
- Programové vyhlásenie vlády 2016 – 2020
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030
- Stratégia rozvoja sociálnych služieb Prešovského samosprávneho kraja
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chotča na roky 2021-2030

Chotča, apríl – júl 2023

Dokument bol prerokovaný a schválený na Obecnom zastupiteľstve obce Chotča
Dňa 24.11.2023.

Vladimír Čač
starosta obce